

το
μέλλον
του
δυτικού
πολιτισμού

μια
συνομιλία
με

τον
ακαδημαϊκο

Ι. Ν. Θεοδωρακοπούλου

Ἡ συζήτηση περιεστράφη γύρω ἀπὸ τὴν τύχη καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Δύσεως. Στὴν ἀρχὴ τὸν ρώτησα ἂν θεωρῆ βάσιμη τὴ γνώμη τοῦ Τόμπη ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἐνδέχεται νὰ διασώσῃ τὸν πολιτισμὸ τῆς Δύσεως, ὅπως κάποτε διέσωσε τὸν Ἑλληνικὸ καὶ Ρωμαϊκὸ πολιτισμὸ.

—Δὲν πιστεύω, ἀπήντησε, πὼς τώρα πλέον εἶναι σὲ θέση ὁ Χριστιανισμὸς νὰ παίξῃ τέτοιο ρόλο. Για νὰ σωθῆ ἡ Εὐρώπη πρέπει νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν Ἑλληνικὴ πηγὴ. Οἱ Ἕλληνες μόνον ἔχουν τὴν ἀνάγκη, στοιχεῖα ἀναζωογονητικά. Στοιχεῖα ἀυτόχθονα, ὅπως τὸ ἔπος, ὁ διάλογος, ἡ τραγωδία· αὐτὰ ἀνήκουν μόνον στοὺς Ἕλληνες. Ἐπὶ πλέον, ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους λαοὺς, μόνον οἱ Ἕλληνες ἔχουν τὴ δύναμη κάθε ξενικὸ στοιχεῖο νὰ ἀναχωνεύουν, ὅλα τὰ ξένα ρεύματα, τὰ πνεύματα καὶ τὰ αἵματα, πὸ εἰσβάλλουν στὴ γῆ τους, νὰ τὰ μετασχηματίζουν καὶ νὰ δίνουν ἑλληνικὸ χρῶμα καί, τὸ κυριώτερο, νὰ ἐπιβάλλονται στὴν ὕλη.

—Ὅταν λέτε «Ἑλληνικὴ πηγὴ» ἀποκλείετε τὸ ρωμαϊκὸ παράγοντα, δὲν εἶναι ἔτσι; Ἄλλωστε τὸ ρωμαϊκὸ στοιχεῖο δὲν εἶναι παρακμικὸ;

—Λέγοντας Ἑλληνικὴ πηγὴ ἐννοοῦμε τὸ ἀπλό, τὸ ἀνόθευτο, τὸ γνήσιο Ἑλληνικὸ πνεῦμα. Τὸ ρωμαϊκὸ στοιχεῖο ἦταν καὶ εἶναι μιὰ σκιὰ ἀντικρὺ στὸ Ἑλληνικὸ. Ἐπὶ τέλους σήμερα δὲν μπορεῖ νὰ ὑποστηρίξῃ κανεὶς αὐτό, πὸ λέ-

ει ὁ Τόμπη. Σ' ἓνα τελευταῖο ἀρθρο του, παρὰ τὴν πάροδο τῶν ἐτῶν, ἐπιμένει σ' αὐτὴ τὴ θέση. Νομίζω ὅτι τώρα πλέον ὁ Τόμπη εἶναι ἐκτὸς πραγματικότητος.

—Αὐτὴ ἡ ὑπερβολικὴ διασκέδαση τοῦ σημερινοῦ Δυτικοῦ κόσμου δὲν εἶναι Ρωμαϊκὸ παρακμικὸ στοιχεῖο;

—Σωστά. Ἀποτελεῖ γνώρισμα μιᾶς καταναλωτικῆς κοινωνίας. Ὁ ἄνθρωπος σήμερα καταναλίσκει, δὲν δημιουργεῖ. Ἔγινε σήμερα «καταναλωτικὸν... ζῶον». Στὴν οὐσία ὁ πολιτισμὸς σήμερα λιμνάζει σὲ μιὰ κάθε ἄλλο παρὰ μακάρια στατικότητα.

—Οἱ ὀρθολογιστὲς τοῦ 18ου αἰῶνος δὲν ἐβλάψαν καὶ ὑπενόμευσαν τὸ Εὐρωπαϊκὸ πνεῦμα;

—Ἡ φιλοσοφία προχωρεῖ τὸ δρόμο της. Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση ὑπῆρξε σὲ πολλὰ σημεῖα ἀνασχετικὴ στὴν πνευματικὴ ζωὴ. Ἐλάχιστα νέα πνευματικὰ δημιουργήματα ὄρθωσε. Ὅ,τι καλὸ ἔγινε στὴ Γαλλία τὸ ὀφείλουμε στὴν προεπαναστατικὴ ἐποχὴ. Δημιούργησε, ὅμως καταστάσεις, πὸ μπόρεσαν νὰ θεμελιώσουν προϋποθέσεις γιὰ τὴ γέννηση πνευματικῶν ἀναστημάτων, ὅπως ὁ Fr. Νίτσε, ἀντιπροσωπευτικὸ παράδειγμα τῆς ἀρνήσεως τοῦ χριστιανισμοῦ, σὰν παράγοντα διασώσεως τοῦ Δυτικοῦ πολιτισμοῦ, καὶ θιασώτης τῆς ἐπιστροφῆς στὴν Ἑλληνικὴ πηγὴ, τὴν ὁποία ταυτίζει μὲ τὴ φύση καὶ τὴν ἀγνότητα τοῦ πνεύματος. Ὡστόσο, μετὰ τὴν ἀρνήση τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔνοιωσε νὰ δημιουργηθῆ μέσα του ἓνα κενό. Αὐτὸ προσπάθησε νὰ τὸ γεμίσῃ μὲ τὸν Ἰπεράνθρωπό του, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο ἀπὸ μιὰ φαντασίωση.

—Περιέργως, ὅμως, συμπαθοῦσε τὸν Γκαίτε.

—Πολύ. Ἡ ἰδέα γιὰ τὴ μόνη σωτηρία τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Δύσεως στὴν ἐπιστροφή κοντὰ στὶς Ἑλληνικὲς ρίζες εἶναι καὶ στοὺς δύο κοινὴ: Ἄλλωστε, ὁ Νίτσε χαρακτηρίζει τὸν Γκαίτε ὡς «Διόνυσος» ἓνα ὄνομα, πὸ τὰ λέει ὅλα.

νικος χαρλας